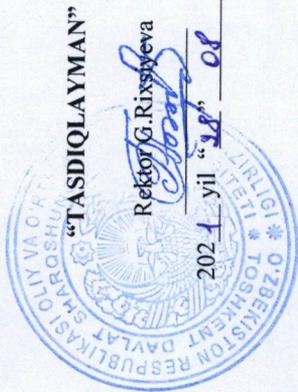

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJ VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

7.	<p>O'quv dasturi "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil 17.08 dagi "P" - sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p> <p>O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021-yil 18.08 dagi "A" - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul: PhD.N.B.Xodjayeva – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori.</p>
9.	<p>Taqrizchilar: F.f.n. E.Ochilov – O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi, dotsent PhD. X.X.Xomidov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida dotsenti</p>

SINXRON TARJIMA NAZARIYASI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000-San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000-Tillar
Mutaxassislik: 70230202 - Sinxron tarjima (sharq tillari bo'yicha)

Toshkent – 2021

<ul style="list-style-type: none"> • Tarjimada shakl va mazmun birligini ta'minlashi; • Tarjimada muallif uslubini saqlashi; • Sinxron tarjimon kompetetiviyasi va og'zaki tarjima texnikasi o'ziga xosligi haqida yetarli darajada ma'lumotga ega bo'lishi; • Turli xarakter va uslubdagi matnlar tarjimasini usullarini egallashi kerak bo'ladi. 	
<p>4.</p> <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadlar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. 	
<p>5.</p> <p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jazoynlar haqida mustaqil muhohada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>	
<p>6.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чернов Г.В. Синхрон таржима назарияси ва амалиёти (рус тилидан Х.Хамидов таржима килиб нашруа тайёрлаган). (Ўқув кўланма) –Т.: ТошДШИ, 2019. –112 б. 2. Намидов Х., Исмаиловчаева Н. Синхрон таржима (o'quv qo'llanma). – Toshkent: ToshDShI, 2019. – 128 b. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh. "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundanlik qoidasi bo'lishi kerak". –Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b. 2. Mirziyoyev Sh. "Etkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birligida bag'ro etamiz". –Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b. 3. Gillies A. Conference interpreting. A student's practice book. – London: Routledge, 2013. – 285 p. 4. G'afurov I. Tarjimasimonlik mutaxassisligiga kirish. (o'quv qo'llanma) – T., 2008. – 117 b. 5. Ширяев А.Ф. Синхронный перевод: деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода. – М.: Воениздат, 1979. – 183 с. <p>Ахборот манбалари</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.ziyo-net.uz 2. http://www.laible.uz 3. http://www.bookfi.com 	

<ol style="list-style-type: none"> 2. A.F.Shiryayev tadqiqotlarida sinxron tarjima muammolari 3. G.V.Chernovning sinxron tarjima nazariyasi va amaliyoti metodologiyasiga qo'shgan hissasi 4. A.P.Chujakinning sinxron tarjimini tashkil etish faoliyati borasidagi qarashlari 5. O'rganilayotgan til mamlakati olimlarining sinxron tarjima bo'yicha olib borgan tadqiqotlari 6. Sinxron tarjimaning interpretasion maktabi nazariyasi 7. Sinxron tarjimada psixolingvistik yondoshuv va uning metodologik asoslari 8. Sinxron tarjimada kommunikativ vaziyat 9. Sinxron tarjimada xabarning kommunikativ konteksti va uning mazmuniy xulosasi 10. Sinxron tarjimada til va nutq semantikasidagi muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari 11. Sinxron tarjimaga xos bo'lgan sintaksis muammolari 12. Sinxron tarjimaning funksional sistemasi <p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sinxron tarjimada tema va rema masalasi 2. Vaqt omiliga bog'liq sinxron tarjima strategiyalari 3. Sinxron tarjimadagi statik omillarga asoslangan strategiyalar 4. Sinxron tarjimada mental idrok etish modeli 5. Sinxron tarjima faoliyatida tayanch daraja, ustkategoriya va ostkategoriya so'zlar bilan ishlash 6. Sinxron tarjimonning tarjima jarayonida uchrashi mumkin bo'lgan mushkul vaziyatlardan chiqish holatlari 7. Sinxron tarjimada adekvatlik va muqobillikka erishishga ta'sir etuvchi lingvistik (lisoniy) omillar 8. Sinxron tarjimada adekvatlik va muqobillikka erishishga ta'sir etuvchi ekstralingvistik (g'ayrilisoniy) omillar 9. Ekstralingvistik bashoratning mantiqiy (deduktiv) va tematik tiplari 10. Gapning semantik-ma'noviy strukturasi qabul qilinishi 11. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida magistrant: <ul style="list-style-type: none"> • Sinxron tarjima nazariyasining asosiy prinsiplaridan xabardor bo'lishi; • Sinxron tarjima nasariyasi va amaliyotining asosiy tadqiq va tahlil usullarini qo'llay bilishi; • Sinxron tarjima metodlarini tarjima, tadqiqot va o'quv jarayoniga tatbiq eta olishi; • Olingan nazariy bilimlarni asarlar tarjimasi va tahlilida qo'llay olishi; • Sinxron tarjimada til vositalarini ongli ravishda tanlashi;
--	---

Fan/modul kodi STN104 (magistratura)	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Haftadagi dars soatlari 4
Fanning nomi	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
1. Sinxron tarjima nazariyasi	60	60	120
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrantlarda sinxron tarjima va sinxron tarjima nazariyasining vujudga kelishi, rivojlanishi, sinxron tarjimini amalga oshirish tizimi, sinxron tarjima qonuniyatlarini hamda ularning afzallik va kamchiliklari, sinxron tarjimonlarni tayyorlash borasidagi amaliy masalalar bilan tanishtirish hamda sohaviy atamashunoslik, asosiy o'rganilayotgan sharh tilidan leksik, semantik, sintaktik va stilistik xususiyatlarini bilish hamda amaliyotda tarjima qilish bilan bog'liq bo'lgan bilim, ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – magistrant-talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va tarjima jarayonlariga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish, gap tartibi, sodda va qo'shma gaplar, so'z birikmalari, frazeologik iboralar, sohaviy atamashunoslik xususiyatlarini bilish, ushbu xususiyatlarini amaliyotda qo'llash; o'zbek tili va sharh tilida notiqlik mahoratiga ega bo'lish, asosiy o'rganilayotgan sharh tilida chet ellik mutaxassislar bilan muayyan sohalar va umumiy masalalarda to'laqonli jonli mulohazalar olib borish</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. "Sinxron tarjima fanining mazmuni, predmeti va metodi "Sinxron tarjima nazariyasi" fanining maqsadi. "Sinxron tarjima nazariyasi" fanining vazifalari. "Sinxron tarjima nazariyasi" fanining predmeti. Sinxron tarjima haqida umumiy tushuncha. Sinxron tarjima sistemasi. Sinxron tarjimaning afzalliklari. Sinxron tarjimaning kamchiliklari.</p> <p>2-mavzu. Sinxron tarjima nazariyasi tarixi Sinxron tarjima fanining rivojlanish tarixi. Sinxron tarjima ko'lamining kengayishi va uning nazariy asoslari. Sinxron tarjimaning ilk amaliy. Sinxron tarjimadan foydalanish ko'lamining kengayishi va uning nazariy asoslari. Sinxron tarjimaning turlari. Sinxron tarjimaning hususiyatlari. Sinxron tarjima talablari. Sinxron tarjimini baholash mezonlari.</p> <p style="text-align: center;">3-mavzu. Sinxron tarjima terminologiyasi</p> <p>Sinxron tarjima nazariyasi va amaliyoti bilan bog'liq leksika. Tarjimonlik va sinxron tarjima sohasiga oid lug'atlar tasnifi. Sinxron tarjima nazariyasida</p>		

<p>go'llaniladigan umumiy va xususiy terminologiya.</p> <p>4-mavzu. Sinxron tarjimaga doir tadqiqotlar</p> <p>Sinxron tarjima va lingvistik tarjima nazariyasi. Sinxron tarjima muammolariga doir maxsus tadqiqotlar. Sinxron tarjima modellari. "Ma'no nazariyasi"ga doir Parij maktabi. Sinxron tarjima nazariyasiga doir psixolingvistik qarash va uning metodologik asoslari. Sinxron tarjimaning psixolingvistik tadqiqi ob'ekt va predmeti.</p> <p>5-mavzu. Sinxron tarjimaning ekstrimal talablari</p> <p>Gapirish va tinglash jarayonining sinxron tarzda borishi. Vaqt tanqisligi Sinxron tarjima tempiga tashqi omillar ta'siri. Notiq mahni o'qilishi jarayonida tarjimonning (spontan) izoh va qo'shimchalari.</p> <p>6-mavzu. Til va nutq uchraydigan ayrim semantik muammolar</p> <p>So'z ma'nosi. Tildagi so'zlarning ko'p ma'noligi va sinonimiya. So'z ma'nosining komponent tahlili. Semantik mutanosiblik –nutqda mos so'z qo'llash qonuniyati.</p> <p>7-mavzu. Xabarning ma'noviy tuzilishi va undagi tabiiy semantik ortiqchalilik</p> <p>Ma'no haqida tushuncha. Xabar mavzusi, mulohaza predmeti va uning ifoda ahmiyati (aktualizatori). Xabarni tashkil etadigan asosiy semantik-ma'noviy strukturalar (SMS). Xabarda semantik ortiqchalilik. Xabarda semantik ortiqchalilik tahlili. Xabarning semantik-ma'noviy strukturalari (SMS) sinxron tarjima faoliyatining mahsuli va predmeti sifatida.</p> <p>8-mavzu. Xabarning kommunikativ konteksti va ma'noviy xulosa</p> <p>Implikativlik va ma'noviy xulosa. Til tipiga ko'ra ma'noviy xulosa. Kognitiv-tezarus xulosa. Situativ-dektiv xulosa. Pragmatik xulosa. Sinxron tarjimada kommunikativ vaziyat (KV). KV faktorlari va xabarning SMS komponentlari o'zaro ta'siri implikativlik asoslari sifatida. Kommunikativ vaziyat faktorlarining sinxron tarjimon qabul qilishiga doir tahlillar</p> <p>9-mavzu. Sinxron tarjimada ehtimollikni bashorat qilish masalasining umumiy konsepsiyasi</p> <p>Sinxron tarjimada ehtimollikni bashorat qilish modeli. "Ehtimoliy bashorat" atamasining I.M.Feygenberg tomonidan kiritilishi va uning tarifi. Vogelkni ortta qoldirgan qonuniyat. Til va nutq ko'lanining kengligi va ehtimollik bashorati. Kumulyativ dinamik tahlil (KDT) tushunchasi va ehtimoliy bashorat maydoni. Ichki bayon shakliga o'tish masalasi.</p> <p>10-mavzu. Xabar mavzusi. Sinxron tarjimada kompressiya va ekspansiya</p> <p>Semantik ma'noviy struktura (SMS) xabarning tematik pastki tuzilishi. Sharq va G'arb tillarida notiq nutqida ortiqchalilik. Sinxron tarjimada nutq kompressiyasi va</p>	<p>uning turlari. Nutq kompressiyasi va espansiyaning qo'llanilishi</p> <p>11-mavzu. Ma'no aktualizatorlari – informativ mulohaza cho'g'qilari</p> <p>Xabarni semantik idrok etish - uning tanqidiy nuqtalarini qabul qilinishi. "Rema"ni tushurib qoldirish - sinxron tarjimada ma'noviy xato. Kuchli rema, kuchsiz rema, referativ zaifir. Xabarning tematik tarkibi. Ifimoiy-siyosiy xabarda dominativ rema ko'rsatkichlari. Sinxron tarjimada baholash komponentining ifodasi.</p> <p>12-mavzu. Sinxron tarjima uchun maxsus sintaktik muammolar</p> <p>Tarjima tili (TT)ga o'g'irish jarayonida ifoda ichki tizimning yaxlitligi va uzilishlari. So'zlarning tartibi va asosiy tarkibi. Sintaktik shakllar modellari. Tarjima jarayonida Kesim ifodasining nomnutunosibliklari. Kesimning kengayish va qisqartirish holatlari.</p> <p>13-mavzu. Sinxron tarjima funksional tizimi, ikki tililik kommunikativ nutqiy faoliyatining murakkab turi sifatida</p> <p>Sinxron tarjimaning funksional tizimi. Ehtimoliy bashorat sathiy mexanizm sifatida. O'z-o'zini boshqartirish mexanizmi. Sinxron tarjima va invariantning kommunikativ akti samaradorligi.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sinxron tarjimada "sinxronlik" borasida 2. Nyurtemberg sud jarayonidagi sinxron tarjima 3. Sinxron tarjima nazariyotchilari faoliyati tasnifi 4. Sinxron tarjimaga doir maxsus sohaviy lug'atlar tarkibi va tasnifi 5. Tarjimonning notiq nutqi jarayonida oriyentir olishi masalasi 6. Aslyat matnida oriyentir olish, tarjimonlik yechimlarini izlash va faoliyatni amalga oshirish jarayonlarining tezkorligi 7. Tarjimon nutqi tempining notiq nutqga bog'liqligi 8. Sinxron tarjimada kommunikativ vaziyat 9. Sinxron tarjima sistemasidan foydalanish hamda matn bilan ishlash xususiyatlari 10. Sinxron tarjimada semantik model masalasi 11. Sinxron tarjimonlarning leksik va sintaktik ekvivalentlar borasidagi bilimlarini mustahkamlash masalalari 12. Sinxron tarjimada transformasiya hodisasi va gap bo'laklarining mos tushishi 13. Sinxron tarjimada shampirlarning o'zini va ularning sinxron tarjimoniga ko'magi 14. Sinxron tarjimaning asosiy cheklangan jihatlari 15. Sinxron tarjimada yo'l qo'yiladigan xatolarning obyektiv va subyektiv sabablari. <p>Kurs ishi mavzulari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sinxron tarjimaning nazariy asoslari
--	--